

Nyeste Emőke

„ÁLMOZOM ÉS FELÉBREDEK”

Várni is mire? Várni is? Mire? Várni is [, de] mire... Három szó, melyet lehet, bizonytalanul olvasunk ki, melyek megfejtéséhez aztán a kötet sem nyújt túl sok fogódzót, melynek címében szerepelnek. De talán nincs is szükségünk túl sok fogódzóra, hisz magunk is átélünk hasonló életérzéseket.

Mi magunk is feltesszük a kérdést: mire lehet/szabad/kell várni? Van, amire várni, vagy csupán a várakozás reményteli vagy reményvesztett, de önmagában értelmetlen és terméketlen folyamata marad számunkra? *Várni is mire*¹: Nagyálmos Ildikó új verseskötete tehát már a címével számtalan kérdést vet fel. Vajon mire várunk? Vagy várunk-e még egyáltalán valamire? A mai ember önmagához, a természethez, a társadalomhoz, az Istenhez való kapcsolata kerül görcső alá, s a

kötet képi és nyelvi elemei egyszerre kutatják azokat. És emellett az önreflexió és a külső világ kritikája mellett arra is emlékeztet, hogy talán éppen maga a várakozás az, ami lényegessé teszi a pillanatot.

A verses album, ahogy az alkotók: Nagyálmos Ildikó és az illusztrátor Karda Zenkő maguk nevezik a Sepsi Rádió interjújában², összesen 27 verset tartalmaz, melyek mindegyikéhez társul egy illusztráció, s így maga a kötet légiesen könnyeddé válik annak ellenére is, hogy a versek legnagyobb hányadát melankolikus hangulat hatja át. A reménytelenség, a várakozás, az elengedés elégikussága az élet majdnem minden területén megmutatkozik, s a kötet mindezt egyfajta életközépi vissza-

1 Nagyálmos Ildikó: *Várni is mire*. Illusztrálta Karda Zenkő. Csíkszereda, 2024, Hargita Népe.

2 2024. 04. 24. Nagyálmos Ildikó - Karda Zenkő: Várni is mire - könyvbemutató MA 17 órától a SepsiBookon https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=1637409090378895 (Utolsó letöltés: 2024. 10. 03.)

és (talán) előretekéntként átfogja – ahogyan ezt az aranyemetszésben elhelyezett *Isteni színjáték*ból való idézet is alátámasztja. Létösszegző jelleggel végigtekint a múlton, szemléli a jelent, s teremt meg egyfajta jövőképzetet. Annak ellenére, hogy legtöbb versében mindhárom idősíkot monotónia hatja át, egyes alkotások esetében ez átváltozik egyfajta pozitív értéké: az ismert, a megbízható ismétlődés, a biztonságos állandóság képviselőjévé válik. Mint például a *ma* című alkotás, amely az örök jelenre utalva feloldozást hordoz a hétköznapiak terhe alól, a mindenkori pillanat szépségét hangsúlyozza, mely mulandóságában örök. Ezek az optimistább versek azt sugallják, hogy az élhető út nem a nagy dolgokra való vágyakozásban rejlik, hanem abban a lehetőségben, hogy az egyszerűen felismerjük a szépet, a csodát, az isteni gondviselést: „*ma lábujjhegyen járt az isten / fűszálak táncoltak talpa alatt / felült a szunnyadó barackfára / s bontogatta az alvó szirmokat*” (19. p.).

A vallás, hit kérdése is többszörösen felmerül, s amint az előző idézet is bizonyítja, ez gyakran idilli istenképet teremt meg. Isten mint a természeti jelenségeket alakító kecses erő jelenik meg itt, aki a földi szépért és jóért felelős. Nem szigorú tekintélyt idéznek meg ezek az írások, hanem sokkal inkább az egyszerű szeretetteliség könnyedségét („*tudjuk ha van megbocsát / tán annak is kinek nincs hite*” – 230. p.), mely olykor akár emberi tulajdonságokat is magára ölt, ember és transzcendens archaikus együttélésének képét alkotva újjá. Ugyanakkor ez a tökéletes világ is áthelyeződik a modernség természettől eltávolodó közegébe: „*A kirakatba ahová születünk / isten tákolt giccses díszletet*” (17. p.). Nem csak a kirakat és a díszlet motívumai hordoznak önmagukban értékítéletet, azt sejtetve, hogy az emberi közeg csupán látványtervvé töpörödött, a giccses jelző és a tákolt ige még inkább érzékelteti annak kétes jellegét, és az emberiség teremtésének fenségessége átke-
rül a köznapok képiségébe, továbblépve *Az ember tragédiájának* órásmester-metáforáján: a modern világ tehát csupán giccsesen tákolt díszlet. Ennek a világnak az életideálját kritikusan szemléli a lírai én: „*pokolra jutunk meglehet / felforgattuk a rendet / belefűltünk míg kivájtuk / az összkomfortos medret*” (21. p.). Rendkívül hangsúlyossá válik az élet és az életben hajszolt tárgyi javak átmenetisége, a túlzott kényelem hiábavalósága, hiszen mindez csupán az élet, idő folyamának medreként értelmezhető. S mindezek között „*éltünk ahogyan elvárták [mondja a beszélő] / zombiként romló testben*” (21. p.), a felismerés pillanatából

tekint vissza a múltra, rádöbben mindezek hiábavalóságára („*most valami mégse jó*” – 21. p.), s a megbánás bénításában próbálja feldolgozni a megváltoztathatatlant. Az illusztráció pedig mintha az előzményeket tárná elénk, a szó szerint szőnyeg alá sepert virágok még azt az önbecsapással teli időszakot idézik meg, amikor „*úgy tettünk minden rendben*” (21. p.).

Nem meglepő tehát, hogy az alkotások az önmegismerés vágyának és lehetőségének kereteit is kutatják, „*s ha tudom is ki vagyok / még kattog bennem valami szív / magamban folyton utazom / idegen tájak fénye hív / zakatol bennem vonatom*” (így élek, 9. p.). A személyiség és a szabadság mibenlétét, határait kutatva, az előbb említett külső (társadalmi) elvárások mellett egy még nehezebben megkerülhető akadállyal is szembesül: „*az elmém egyetlen börtönöm / mi beszűkíti a teret*” (szabad vagyok 7. p.). A lírai én „majdnem” szabadságát tehát elsősorban önmaga korlátozza.

A valakihez való tartozás, a társkeresés a felnőttkor bújócskájaként a várakozásnak egy másik formájává válik. A lírai én az eredménytelen próbálkozások és csalódások ellenére gyakran kalandvágynak és rendkívül energetikusnak tűnik, máskor azonban visszahúzódik, passzív figurája lesz saját világának, aki inkább megfigyelő, kontemplatív, várakozó álláspontot vesz fel, és a folyton visszatérő (talán más és más) meg nem nevezett megszólítottól várja a változás lehetőségét („*hogy létezel nincs garancia*” – 13. p.). Ez a gesztus sokszor a teljes feladással társul, és különböző értékekről való lemondáshoz, a töretlen monotonia elfogadásához vezethet, „*álmodozom és felébredek / de untat a szó ha kimondják / és dühít a lassú folytatás / untass hát könyörgöm szeress / s helyettem valaki megbocsát*” (házak közti terek, 5. p.). Az illusztrációk is rendkívül jól megoldják a megszólított személy ismeretlenségbe burkolódzását, s bár bizonyos mértékben konkrétan sugallja mibenlétét, elmosódott, folt- vagy kontúrszerű alakja sejtelmes marad. A képi elemek általában sokkal erotikusabbak, mint a hozzájuk tartozó szövegek, a meztelen női test kiemelésével vagy akár intim jelenet ábrázolásával a szerelem(vágy) testibbnek tűnik.

A kötet tehát az örök kortárs törekvést, az önmagunk keresésének, megismerésének mélyreható, lírai útját tárja elénk. A versek és illusztrációk összhangja révén egyszerre kínálnak nyelvi és vizuális élményt, miközben a létezés értelmét, a reménytelen vágyakozást, valamint a jelen és jövő örök dilemmáit vizsgálják.